

Маріупольський
державний
університет

**ІННОВАЦІЇ
В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, ШЛЯХИ ЗАГРОВАДЖЕННЯ У
ПРАКТИКУ**

**Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції**

Київ - 2024

Інновації в дошкільній освіті: теорія, перспективи, шляхи запровадження у практику: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 березня 2024 року / за заг. ред. Ю.О.Демидова. Маріуполь: МДУ, 2024. 207 с.

Редакційна колегія:

Голова

– Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Заступник голови

– Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;

Члени оргкомітету:

– Юлія ДЕМИДОВА, завідувач кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

– Катерина КРУТІЙ, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти;

– Ольга ФУНТИКОВА, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти;

– Світлана МАКАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

– Оксана ПОПОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

– Вікторія ЯЙЛЕНКО, старший викладач кафедри дошкільної освіти;

– Ірина ДЕСНОВА, в. о. завідувача кафедри практичної психології, кандидат педагогічних наук, доцент;

– Оксана ГОЛЮК, завідувач кафедри педагогіки та освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 10 від 28 березня 2024 року)

Статті публікуються в авторській редакції

© Колектив авторів, 2024

© Кафедра дошкільної освіти МДУ, 2024

• Padlet дошка Дошкільна лабораторія «Маленькі дослідники», добірка авторських відео з різноманітними дослідженнями, які батьки можуть проводити з дітьми вдома.

Вирішення будь-якої проблеми – це можливість стати кращим. Освітній простір Покровської громади повністю діджиталізовано. Організація роботи платформи дозволила повністю реалізувати усі етапи освітнього процесу та його безперервність починаючи від малечі ЗДО та закінчуючи ЗПО. Надихаючись успіхами педагогів громади, Центр професійного розвитку постійно тримає курс на позитивні зміни та завжди відкритий для кожного педагога громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану. URL:<http://ru.osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/86206/> (дата звернення 11.10.2023.)
2. «Проблеми дистанційної освіти дошкільнят». Дошкільне виховання. 2020. №5. С. 21-29.
3. Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України №234 від 24.03.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text> (дата звернення 10.10.2023)
4. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 20.03.2024.)
5. Закон України «Про дошкільну освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення 19.03.2024.)

Зінченко М.П.,

здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
Освітня програма «Дошкільна освіта. Інклюзія»
Маріупольський державний університет, м. Київ

Науковий керівник:

Крутій К.Л.,

д. пед. наук, професорка,
професорка кафедри дошкільної освіти,
Маріупольський державний університет, м. Київ

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Фінансова грамотність є важливою складовою для кожного з нас. Сучасний світ побудований на фінансах та знаннях про них. Мудре використання знань про гроші людьми будь-якого віку зроблять спроможними змінити своє майбутнє та покращити якість свого життя. Дослідники вважають найкращий вік є дошкільний вік для ознайомлення дітей із призначенням та значенням грошей, для здобуття знань, певних здібностей та навичок з

фінансової грамотності, як бережливість, заощадливість для використання на кожному етапі життя [6]. Фінансово обізнані люди у майбутньому не тільки поліпшують якість свого життя, але і покращують економічний розвиток країни.

В статті розкрито зміст поняття «фінансова грамотність», як важливої життєвої навички, яка дає дітям змогу приймати обґрунтовані рішення щодо грошей, бюджету, заощаджень та інвестування [3]. Відзначено важливість якісної фінансової освіти та програм навчання у дітей дошкільного віку, яка б відповідала за формування базових понять про гроші, їх обмін, що дасть можливість дітям раніше та легше справлятися з фінансовими труднощами.

У світі на сьогоднішній день спостерігається тенденція, яку спрямовано до змін у сфері дошкільної освіти. Відзначається важливість вкладу в людину та державу. А отже, при використанні новітніх та сучасних освітніх програм та педагогічних технологій, які відповідають сучасним запитам, можливо підвищити якість фінансової освіти. І в цьому роль держави є надзвичайно важливою, проте для ефективного виконання функцій держави необхідна співпраця з іншими зацікавленими сторонами учасниками процесу щодо підвищення рівня фінансової грамотності у своїх громадян. В даний час, в умовах зростання та використання фінансових послуг, питання фінансової грамотності населення та розробки стратегій підвищення фінансової грамотності є актуальними для всіх країн світу. Причиною є стрімкий розвиток сучасного світу і головним завданням для країн є забезпечення якісної фінансової освіти для дітей дошкільного віку, а також формування фундаменту фінансових знань, навичок, установок і норм, необхідних для прийняття успішних фінансованих рішень у майбутньому. Складність цього завдання викликана особливостями дошкільної освіти та віковими особливостями дітей дошкільного віку, які роблять перші кроки у складному світі фінансово-економічних відносин.

У 2003 році Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) дала поштовх для проекту фінансової освіти, який мав на меті: оцінити рівень необхідності у фінансовій освіті та розробити засади поліпшення фінансової освіти разом з еталоном грамотності. У 2005 році ОЕСР опублікували звіт «Покращення фінансової грамотності, аналіз питань політики». Думку сконцентрували на позашкільних програмах, які направлені на інвестиції, заощадження та фінансову освіту для широкого населення.

У 2008 році Європейська комісія створила «офіційну комісію з фінансової освіти». Мета комісії полягала у поширенні провідного досвіду фінансової освіти, надавати пропозиції комісії щодо принципів високоякісних схем фінансової освіти, надавати допомогу комісії у визначенні будь-яких правових, нормативних, адміністративних перешкод для надання фінансової освіти. За рік до створення цієї групи Європейська комісія ухвалила контракт на дослідження ініціатив фінансової грамотності в країнах членах Європейського союзу [5].

Українці мають низький рівень фінансових знань. Дослідження показало: індекс фінансової грамотності становить 12,3 бали — це лише 58 % від

максимального значення (21 бал) та є меншим від мінімального цільового рівня, рекомендованого ОЕСР (14 балів). Згідно опитування Національним Банком України 2021 року серед підлітків — 86% готові говорити про гроші. Найвищий рівень фінансової грамотності зафіксували в українців від 25 до 34 років (12,7) та від 30 до 59 років (12,6). Найменш фінансово обізнаною є молодь 18-19 років (10,1) та люди, старші за 60 років (11,6) [4].

У Базовому компоненті дошкільної освіти передбачено освітній напрям «Дитина в соціумі. Соціально-фінансова грамотність», який спрямовано на виявлення навичок фінансової грамотності та заохочення дітей на вивчення планування бюджету, раціонального використання ресурсів, заощадження, оцінювання наявних можливостей; на інтерес до дослідження соціально-фінансових взаємозв'язків, виявлення інтересу до грошей. У зазначеному документі також виокремлено логіко-математичну та дослідницьку компетентність, як здатність дитини використати свою власну сенсорну систему в процесі діяльності [1, с. 29-30]. Якісна освіта відіграє важливу роль у формуванні навичок фінансової грамотності для дітей дошкільного віку, особливо для створення міцного фундаменту у створенні відповідальних звичок та фінансової незалежності дітей у майбутньому.

Науковцями виокремлено основні напрями навчання дітей: бюджетування, заощадження та інвестування, заробіток грошей, потреби проти бажань, банківські та фінансові установи, віддача для більш ефективного навчання. Є напрацювання щодо ознайомлення з корисними порадами, планами занять для дітей від чотирьох до семи років, запропоновано практичні способи навчання фінансової грамотності дітей старшого дошкільного віку як вихователями так і батьками, які є невід'ємною складовою для становлення уявлення у дітей про гроші та фінансову грамотність [3].

Дослідження показали різні методи, які можуть застосовувати як педагоги так і батьки, серед них є надання кишенькових грошей — це один з методів, які можуть застосовувати батьки, навчання дітей економії (заощадження), брати дітей за покупками — це теж один з методів, що можуть застосовувати батьки, навчання дітей ділитися та те, що отримання грошей вимагає зусиль, викладати фінансову грамотність простою мовою зрозумілою дітям — це можуть бути казки про гроші, ігри із задіянням грошей, ресурси та технології (додатки, мультфільми, інтерактивні ігри, віртуальна реальність), книги, корисні поради, тощо [3, 6].

Для більш поглиблених знань з фінансової грамотності існують міжнародні програми з фінансової освіти. Одна з таких програм «Афлатот». Програма «Афлатот» для дітей 3-7 років. Це освітня програма, яка формує у дошкільників ази соціальної та фінансової грамотності. «Афлатот» впроваджена у 33 країнах, 20 000 дітей навчається за програмою, що перекладена 12 мовами. 16 листопада 2016 року підписано меморандум про співпрацю у сфері дошкільної освіти між Міністерством освіти і науки України та міжнародною фундацією «AflatounInternational» (Нідерланди) з метою покращення роботи щодо підвищення рівня соціальних прав та фінансової освіти дітей дошкільного віку.

Початком спільної та плідної співпраці в даному напрямку став наказ Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2016 року № 46 «Щодо впровадження основ соціальної і фінансової освіти дітей дошкільного віку», відповідно до якого проект «Афлатот» офіційно започатковано у 16 регіонах України. Відповідно до плану заходів було організовано навчальні тренінги, проведені теоретично-практичні семінари, для практичного розв'язання та попередження виникнення можливих проблем були сформовані постійно діючі консультативні пункти, мобільні робочі групи, творчі спілки.

Для створення необхідних умов щодо організації освітньої роботи з дітьми в умовах закладу дошкільної освіти створено просвітницькі портали для педагогів, батьків та дітей на основі різних форм інформаційної та методичної діяльності, таких як: проведення Тижня соціальної та фінансової освіти, теоретично-практичних семінарів, консультацій-презентацій для педагогів та батьків, педагогічних питань, тренінгів по ознайомленні з проектом «Афлатот». Міжнародна програма «Афлатот» побудована на пріоритетах і методологічних ідеях Всесвітнього руху із соціальної та фінансової освіти для дітей від трьох до вісімнадцяти років, які пояснюють дітям основи бюджетування власних коштів, вчать бути ощадливими та допомагають дітям усвідомити свій потенціал для того, щоб зробити світ кращим за допомогою освіти [2].

Попри те, що маємо недостатню кількість освітніх програм для дітей дошкільного віку та знань дітей, формування навичок з фінансової грамотності можуть бути корисними для будь-якого віку, аби досягти благополуччя у майбутньому, своїх фінансових цілей, приймати обдумані та мудрі рішення, а також вміти заробляти гроші, їх витратити, заощаджувати та інвестувати. Певне значення у навчанні фінансових грамотності дітей покладається не тільки на педагогів, а і на батьків дітей, на їх приклад та їх знання про гроші. Знання дітей про гроші все ще дуже обмежені, і саме тут роль батьків на прикладах із реального життя та педагогів полягає в тому, щоб поінформувати та забезпечити чітке розуміння фінансів, від того, звідки надходять гроші до того, як ними керують. Завдяки таким міжнародним програмам як «Афлатот» діти отримують перші знання соціальної і фінансової освіти. Серед перших знань: це знання про планування бюджету, заощадження, розтратах і використанні грошей у повсякденному житті. Виховання відповідальних та фінансово освічених дітей збільшує шанс цієї дитини на успішне й щасливе майбутнє. Кожна людина повинна вміти керувати своїми фінансами — це має бути її навичкою впродовж усього життя, адже фундаментом сильної, заможної та незалежної країни є фінансово обізнані громадяни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: наказ МОНУ від 12.01.2021 № 33. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата звернення: 12.02.2024).

2. Освітній проєкт «Афлатот». URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijna-skarbnichka/osvitnij-proekt-aflatot> (дата звернення: 13.02.2024).
3. Фінансова грамотність для дітей: найкращі ресурси для навчання дітей фінансам і грошима. Kyiv Dictionary. URL: <https://brightchamps.com/blog/teaching-financial-literacy-for-kids/> (дата звернення: 12.02.2024).
4. Фінансова грамотність як окремий предмет у школі: що про це думає молодь? URL: https://znayshov.com/News/Details/finansova_hramotnist_Yak_okremyi_predmet_u_shkoli_shcho_pro_tse_dumaie_molod (дата звернення: 13.02.2024).
5. Holden K., Kalish C., Scheinholz L., Dietrich D., and Novak B. Financial Literacy Programs Targeted on Pre-School Children: Development and Evaluation. URL: <https://minds.wisconsin.edu/bitstream/handle/1793/36314/holden2009-009.pdf?sequence=1> HYPERLINK (date of access: 13.02.2024).
6. Saputra J., Susanti D. A Study of Several Financial Literacy Teaching Methods for Children. International Journal of Ethno-Sciences and Education Research. 2021. Vol. 1. No. 2. P. 7—10. URL: <https://journal.rescollacomm.com/index.php/ijeer/article/view/120/110> (date of access: 12.02.2024).

Ізмайлова Н.В.,

вихователька-методистка ЗДО № 34 «Дюймовочка»
Костянтинівської міської ради Донецької області

СПІЛЬНОТА ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «НОВІТНЄ ДОШКІЛЛЯ» - НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД У РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

У нинішніх умовах воєнного стану в Україні одним із основних викликів для системи дошкільної освіти є втрата кадрового потенціалу, особливо на прифронтових і тимчасово окупованих територіях. Зазначене потребує забезпечення психосоціальної підтримки цілих команд дошкільних закладів та окремих педагогічних працівників, спрямованої на задоволення їхніх психологічних і соціальних потреб. Дослідження науковців доводять, що одним із основних засобів такої психосоціальної підтримки є систематичне або періодичне проведення колективних заходів (нарад, методичних заходів, педагогічних рад, засідань методичних об'єднань та спільнот тощо), що забезпечує можливість працівникам спілкуватися з колегами про актуальні питання фахової діяльності та надає впевненості в майбутньому; а також зацікавлює у процесі методичних заходів новими методиками й технологіями, що відволікає від думок про проблеми воєнного стану [1, с. 46].

Відповідно, важливою формою організації психосоціальної підтримки педагогічних працівників з дошкільної освіти є науково-методичний супровід – як педагогічна технологія зі створення мережевого акмеологічного освітнього простору, в якому відбувається професійна взаємодія рівноправних партнерів за принципом людиноцентризму, гуманізму, фасилітативності, індивідуалізації, неперервний професійний розвиток педагогічних працівників за індивідуальними освітніми траєкторіями [2, с. 21].